

I. Rendeltetés, célok, célkitűzések

Itt ki kell fejezni

- ▶ a szakma iránti elkötelezettséget, a tanulmányok filozófiáját és lényeges jellegzetességeit;
- ▶ az iskola érzékenységet saját célkitűzései és ezen keresztül a szakosodási lehetőségek iránt;
- ▶ az egyéb diszciplínák hozzájárulásának elismerését a könyvtári és információs tanulmányokon belül;
- ▶ a könyvtár és az információs szolgáltatások változó szerepét a multikulturális, műszaki és globális társadalom körülményei közepette.

II. A tanterv

A tantervet inkább komplex egészként, semmint a kurzusok összességésként kell kezelni. A tantervhez csatlakozhatnak különféle specializálódások, interdiszciplináris vállalkozások és kutató tevékenységek.

III. A fakultások

A képzés lehet teljes vagy részidejű, ezenfelül magasabb kvalifikációt biztosító formák is lehetségesek.

IV. A hallgatóság

Miközben a könyvtárosképző iskola a tanulmányi, beiskolázási, segélyezési, adminisztratív stb. programjait saját maga alakítja ki, ebbe a munkába a hallgatóságot is be kell vonni.

V. Ügyvitel és anyagi támogatás

Az ehhez szükséges kereteket – megfelelő szinten – az iskola teremti elő.

VI. Fizikai erőnlét és készségek

E tekintetben összhangban kell lennie a hallgatók ebbéli állapota és a könyvtáros-információs szakmában használt modern berendezések és eljárások között.

A COA a fentieket külön-külön és együttesen veszi tekintetbe az értékelésnél.

Az *akkreditációs eljárás* azzal kezdődik, hogy valamely könyvtárosképző iskola kérelmezi a felvételt az akkreditált intézmények közé. E célból önjelmezést juttat el a COA-hoz.

Ha a COA az önjelmezést megfelelőnek tartja, ellenőrizheti a benne foglaltakat. Ezt az ellenőrzést a COA által kinevezett helyszíni látogató csoport végzi

el az iskola vezetőjével együttműködve. A 4–5 tagú látogató csoportnak, ha kanadai iskola minősítéséről van szó, legalább két kanadai tagja van. A látogatás mindig nagy szakmai élmény, minthogy rövid idő alatt igen sokféle teendőt kell elvégezni. A látogatásokra összei vagy tavasszal kerül sor.

A helyszíni látogató csoport jelentése alapján a COA

- ▶ akkreditálhatja az iskola programját,
 - ▶ 2 tanévre vonatkozóan feltételes akkreditálásban részesítheti,
 - ▶ elutasíthatja az akkreditálási kérelmet.
- Az iskola az ALA-nál megfellebbezheti a COA döntését.

Az akkreditáltságot évente meg kell újítani. E célból a COA

- ▶ elfogadhatja az iskola éves jelentését,
- ▶ a jelentés ellenőrzésére látogatást szervez az adott iskolába,
- ▶ újabb információkat kérhet be, s a döntést későbbre halasztja.

A feltételesen akkreditált iskolának minden éves és téli COA-konferencián részt kell vennie. Ha a feltételes státusz 18 hónapon belül nem véglegesedik, a COA-nak a helyszíni kiszállás lehetőségét kell mérlegelnie.

A gyakorló könyvtárosok és a könyvtárak sokféle úton-módon kapcsolódhatnak be az akkreditációs eljárásba. Így tovább ápolhatják az alma materrel való kapcsolatot, tanácsadó testületté szerveződhetnek az iskola mellé, végül pedig a COA-ba is bekerülhetnek.

Az akkreditálás fontossága az együttműködésben rejlik. Ebben a kooperációban egyaránt szerepet kapnak a hallgatók, a karok, az oktatók, a gyakorló szakemberek. *Evelyn Daniel*, a North Carolinai Egyetem Könyvtári és Tudományos Információs Karának dékánja szerint az akkreditációs folyamat a "legintenzívebb folyamatok egyike, de egyúttal nagyon nagy szakmai megelégedettséget is ad, komoly próbára teszi az egyének tárgyaló, áttekintő és vezetőképességét..."

/EVANS, G.: Library education accreditation: it's importance to the Canadian library community. = *Canadian Library Journal*, 48. köt. 2. sz. 1991. p. 103–107./

(Gáti Iván)

A szlovák hipertext hálózat

A szlovák hipertext hálózat, a *Slovhynet* olyan – elsősorban társadalomtudományi – hipertext dokumentumok együttese lesz, amely a szlovák nemzeti bibliográfiával (*Slovenská národná bibliografia*) kapcsolatban jött létre.

Hipertexttel Szlovákiában eddig inkább csak elektronikus kézikönyvek és turista vadmecumok formájában lehetett találkozni, de ezek nem tették lehetővé megváltoztatásukat, kiegészítésüket stb. A *Slovhynet* esetében az említett adatbázisokhoz képest nyílt

hipertext dokumentumrendszerről van szó, mégpedig két síkon is:

1. A rendszer minden esetben lehetővé teszi új hipertext dokumentum előállítását, amely aztán maga is a Slovhynet részévé válik.
2. Lehetővé teszi a már létező dokumentum további bővítését, változtatását és tökéletesítését.

A nyíltság túl nem értékelhető előny, ha megmondjuk: milyen gyorsan változnak az információk, illetve keletkeznek újak. A szóban forgó tervezet "magja" a szlovák nemzeti hipertext bibliográfia (*Hypertextová slovenská národná bibliografia = HSNB*), amely egy sor hipertext dokumentummal (enciklopédiával, szöveggel) van körülvéve. Ezeket a dokumentumokat a számítógépes hálózatban kölcsönösen össze lehet kötni. Ha saját számítógépről van szó, akkor ez a benne meglévő hipertextekre vonatkozik.

A HSNB-ben nemcsak a bibliográfiailag feldolgozott ismerethalmazt lehet majd megjeleníteni, hanem egész ismeretrendszerek szerkezetét, hierarchikus "ágazódását" is. Ez lehetővé teszi, hogy a használó saját maga olyan tematikus áttekintéseket készítsen, amelyek a legteljesebb összhangban vannak érdeklődésével. Perspektivikusan számítógépes hálózatra is alkalmassá fejleszthető a Slovhynet.

Ha pl. egy *Hviezdoslav*-kutató hipertexttel dolgozik, a szlovák nemzeti bibliográfiában, illetve a HSNB-ben található összes bibliográfiai adaton kívül megkaphatja a költővel kapcsolatos összes koncepció, illetve koncepcionális részlet fő ismérveit, sőt a vele kapcsolatos audio- és audiovizuális dokumentációkat is.

A Slovhynet legvonzóbb tulajdonsága, hogy személyi hipertext enciklopédia felhalmozását teszi lehetővé. Az ehhez szükséges konverziós technikák kimunkálása is megtörtént. Jelenleg a Slovhynet a CREDIT hipertext rendszeren alapszik. Nemcsak "elméletileg" van rendben, hanem már olyan tényleges dokumentumokat is produkált, mint amilyen a *Filit*, *Histit*, illetve a *Szlovákia az újkor elején* c. hipertext dokumentum. A használói kör különféle kutatóintézetek, iskolák és kulturális intézmények munkatársaiból-tanulóiból kerülne ki, természetesen a magánszemélyeket sem kivéve.

/KRISTOFIČOVÁ, E.–PIAČEK, J.: Slovenská hypertextová sieť. = Knížnice a informácie, 24. köt. 12. sz. 1992. p. 525–527./

(Futala Tibor)

Az Európai Információs Központok (EIK) és az Európai Közösség vállalkozási politikája

Az Európai Információs Központok (European Information Centres) alapfunkciója az Európai Közösséggel (EK) kapcsolatos információszolgáltatás a vállalkozások, elsősorban a kis- és közepes vállalkozások (KKV) számára. KKV-nak számít minden, legfeljebb 500 alkalmazottat foglalkoztató, és 75 millió ECU-t meg nem haladó vagyonnal rendelkező vállalat. Az EIK-k számításba vett ügyfélkörre korábban legfeljebb könyvelőktől és bankmenedzserektől kért tanácsokat, de nem vette igénybe az intézményes információs rendszerek szolgáltatásait. A kialakuló egységes európai piacon, ahol ezeknek a cégeknek működniük kell, a változások mértéke és gyorsasága olyan fokú, hogy az eddigénél sokkal több információra van szükségük. Mi több, nehéz elképzelni, hogy hatékony támogatás nélkül ezek a vállalatok alkalmazkodni tudnának megváltozott, új helyzethez. Részben ennek felismerése vezette az EK-t vállalkozáspolitikájának megfogalmazásához, és ezen belül is az információellátás központi szerepének definiálásához (CEC 1989). Az információellátás azonban csak egyik eleme annak a politikának, amely a KKV-szektor európai szintű mobilizálását tűzte ki célul.

E politika eredetét a kisvállalkozói szektor jelentőségének az 1970-es évek végén, az 1980-as évek elején végbemenő felértékelődéséhez lehet visszavezetni. Ettől kezdve egyre inkább felismerték

a KKV-k meghatározó szerepét a gazdaságon belül, különösen ami innovációs készségüket és rugalmasságukat illeti. 1985 márciusában az Európa Tanács a kisvállalkozások támogatását határozta el, s a következő év augusztusában el is készült a KKV-akcióterv (SME Action Plan – CEC 1986). Ez egyúttal már az EIK-k (összesen 39) létrehozásának kísérleti fázisa is volt, egy sereg más kezdeményezés mellett. A 187 (ma már 211) EIK-ból álló hálózat létrehozását is magában foglaló, és az EK vállalkozáspolitikáját megtestesítő tervet 1989 augusztusában terjesztették elő. Az információellátás mellett a terv más intézkedéseket is előirányzott a KKV-k támogatására: egyebek között az üzleti kooperációk létrejöttének elősegítését, a vállalkozásokat hátráltató jogi és adminisztratív korlátok lebontását, a pénzügyi piacok problémáinak megoldását, valamint a képzés különböző formáinak megszervezését. Erre az időre az Egységes Piac kilátása már egyre sürgetőbben hatott a folyamatra, s nyilvánvalóvá vált, hogy nem elegendő csupán a KKV-k belső piacon való hatékony szereplését célul kitűzni, de a vállalkozói szektort más EK-célok megvalósításába is be kell vonni, így pl. a tudományos és műszaki fejlesztés területén, valamint a gazdasági és szociális kohézió elősegítésében.

Az EIK-k "információs szerepe" tulajdonképpen egy politikai csomag részét képezi. Ugyanakkor – a